

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՍՐԱԿԱՐԱՊՈՅ

Հ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան	500 դր.
Վեցամսեայ	250 »
Յոսմսեայ	150 »
Երեսամսեայ տրի.	600 »

Բաժանորդագրութիւնք կ'սկսին
յոմն ամսոյ 1ից եւ 15

100 ՓԱՐԱ



Fondateur
M. MAMOURIAN
Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

„Arévelian Mamoul,
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

100 ՓԱՐԱ

Օրաթերթ ազգային եւ փառաբանական

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բանի մը շարաթիւրէն ի վեր կը յազուի Արեւելեան ինքիւրը եւ այդ խնդրոյն հետ սերտ կապակցութիւն ունեցող ազգային Հայաստանի հարցը:

Ամբողջ Հայութիւնը ամենատուր հետաքրքրութեամբ լարուած կ'սպասէ Համաձայնական մեծ պետութեանց վճիռին:

Հեռագիրներն ու լուրեր, լրագրական տեղեկութիւններն եւ կարծիքներն կը հասնին ու կ'ծծուին եւրոպական մամուլին մէջ, որոնցմէ սա եզրակացութեան կ'հասնին թէ՛ Համաձայնական երկու մեծ պետութիւններ, Անգլիա եւ Ֆրանսա, որոնք են համաձայնութեամբ գործիչ Արեւելքի խնդիրներուն մէջ:

Բարեկի մէջ գումարուելիք մեծ պետութեանց վարչապետական խորհրդակցութեանց մէջ, անտարակոյս Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի յաջողին համաձայնութեան մը յանգիլ եւ անմիջապէս սկսիլ ընդհանուր Արեւելքի գործերով զբաղելու եւ պատրաստելու գաղտնադրել:

Սակայն ուրիշ ուշադրաւ պարագայ մը կ'ներկայանայ մեր առջեւ, որու վերայ պահ մը կանգ առնել կարեւոր կ'համարինք:

Այն օրէն, ուր Համաձայնական մեծ պետութիւնք իրենց յոյսերն վերցուցին իմերիկայէ, եւ այն համոզումն գոյացուցին թէ Ամերիկա չպիտի ուզէ որեւէ յանձնառութիւն մը ստանձնել Արեւելքի մէջ, ինչպէս նաեւ նորակազմիչ Հայկական տէրութեան վրայ, խնդիր տարբեր փուլի մը մէջ գնիլ հարկ եւ պաշտօններն Անգլիա քաղաքակրթութիւն կ'մերժէ նորանոր պարտականութիւններ ստանձնել, ինք չափազանց ծանրաբեռնեալ ըլլալով, այդ պարտականութիւնն բնականաբար Ֆրանսա-պիտի ստիպուէր ստանձնել եւ իր հովանաւորութեան տակ առնէր Հայկական նոր տէրութիւնը:

Ահա այս շատ կարեւոր պարագայն է որ կ'ներկայանար մեր առջեւ, ուր զ՛կարեւորական նոր գրութիւն մըն է որ պիտի կերտուի, նոր հիմնադրութիւններ պիտի կազմակերպուին, որովհետեւ Ամերիկեան հովանաւորութիւնն խիստ տարբեր հովանաւորութիւն մը պիտի ըլլայ Ֆրանսականը, որ երբեք բաղադրութեան չկրնար գրուիլ, որքան ալ երկու երկրներու օրէնքներն հանրապետական եւ ռամկավարական հայեացքներու վրայ հիմնուած ըլլան:

Ամերիկայի մերժումով եւ Անգլիոյ մեկուսացումով, բնականաբար Ֆրանսա պիտի ըլլար Հայկական հոգատարութեան լատգոյն ու յարմարագոյն մանաւադեալ:

Հայ ժողովուրդը գոհ է այս պարագայէն, իր խնդիրն այս նոր փուլին մէջ մանկէն:

Այնպէս կ'կարծենք թէ՛ Հայ ժողովուրդի մեծամասնութիւնն դժգոհելու որեւէ պատճառ մը չունենալէ զատ, ընդհակառակն չափազանց գոհ ըլլալու բազմաթիւ պատճառներ ունի թերեւս ցոյց տալի փոքրամասնութիւն մը որ նախամեծ որ պիտի համարէր Ամերիկան, ինչ ինչ պատճառներով, պատճառներ՝ որոնք մեծամասնութեան համար բնորոշելի չեն եւ բուն իսկ անոնց գաղափարներուն համապատասխան չըլլալով, նախապատուութիւնն Ֆրանսայի կուտան:

Տարակոյս չկայ որ մեծամասնութեան եւ փոքրամասնութեան ունեցած կամ ունենալիք կարծիքներէն վեր, շատ վեր կ'ներկայանայ մեր ազգային հայրենիքին չափը:

Արդ՝ հայրենիքին չափուն համար այնպէս համոզուած ենք եւ ասկից տառաջ ալ անցողակի կամ անուղղակի մեր կարծիքն յայտնած ենք, որ մեր ժողովուրդին համար, որ հայրենիքի մը պիտի տիրանայ եւ նոր կեանքի մը պիտի սկսի, Ամերիկեան հոգատարութիւնն, այնքան արդիւնաւոր չպիտի կրնար ըլլալ, կազմակերպական տեսակէտէն գոտելով, մինչդեռ եւրոպական մեծ տէրութեան մը ազդեցութեան տակ, շատ աւելի շուտով պիտի յաջողէր կազմակերպուիլ, շատ աւելի շուտով կարգաւորութեան, համեմատութեան, օրինաւորութեան ընձեռնած տուաւելութիւններուն պիտի յաջողէր հասնել ըլլալ եւ ազգային համար պատրաստուելու տակուն կազմակերպութեամբ մը վարելու իր կտակարարական նաւը:

Ամերիկայի վրայ հիացող մը ըլլալով հանդերձ այդ ազատական եւ բացարձակ ռամկավարական հիմնադրութիւններով զեկաւարտող երկրին վարիչներն չպիտի յաջողին երբեք Հայկական նկարագրին եւ ըմբռնումներուն հասնել ըլլալ եւ ըստ այնմ ձեռք առնել զմեզ կտակարարութեամբ համար՝ հարկ եղած կարգ մը անհրաժեշտ միջոցներ, մինչդեռ Անգլիա եւ Ֆրանսա, Արեւելքի ժողովուրդն, բուն վրայ շատ աւելի լիազատ ծանօթութիւններ ունենալով եւ մեր ներքին կեանքին աւելի գիտակցութիւն, պիտի յաջողին անկողնակալ ոգով մը գիտել ամեն բան, ի հարկին յորդորել, ստատել եւ ստանձնարել այն տարրերն, որոնք վնասակար ու վտանգաւոր զօրավարի մը վրայ, չեն ուզիր բռնել ժողովուրդին բուն իսկ անհրաժեշտ եղածը եւ ժողովուրդը կ'ընտան առաջնորդել այնպիսի ուղիներէ, որոնք երբեք նպատակայարմար չեն եւ չեն կրնար մանաւանդ գաղտնալ ինքնամիտմունքի եւ խաղաղ զարգացման կարօտ ժողովուրդներու համար:

Այս տեսակէտներով ահա մենք նմանաբանի կ'զատենք Ֆրանսական հովանաւորութիւնն, որու չափին տակ մենք կրնանք յաջողիլ եւ խիստ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ քաղաքականապէս եւ յառաջդիմել:

Հ. Մ.

ԶԱՅԵԼՔԵՆ ՄԱՅ

Ա. Կ. Որբանոցի վարչութեան հանձնութեամբ, որբանոցի խնամակալուհի տիկիններն, առաջ տեղեկութեան համեմատ, կ'պատրաստուին երկու թէյ պարանցիկներ սարքել յառաջիկայ հայկական ծնունդէն անմիջապէս վերջ առաջինն եւ բարեկենդանին ալ երկրորդը:

Այժմէն ձեռքս խոճիս վրայ գնիլով կրնամ վկայել թէ՛ այդ թէյ-պարանցիկներն ոչ միայն փայլուն պիտի ըլլան, այլ նաեւ արգիւնաբեր Ա. Կ. Որբանոցին համար:

Այն տիկիններն որոնք պիտի ձեռնարկեն այս գործին յաջողութեան, իրենց շուրջ հաւաքելով քանի մը ուրիշ օտար տիկիններ եւ գործօն պարոններ, արդէն վստահութիւն կ'ունենան մեզի, որոնց անուններն առայժմ չեն ուզիր հրապարակել. չվերաբերելու համար անոնց համեմատութիւնը:

Առիթը պիտի ունենամ ուրիշ առիթներով կրկին խօսելու այս թէյ-պարանցիկներու վրայ, որ անցեալ ձմեռուան ամենէ փայլուն ու յաջող հանդիսանալու պատուին արժանացաւ թէ՛ բարոյական մրցանակն չստանալով եւ թէ՛ իր թակուն առաւելագոյն հասցիին ձեռք ձգել յաջողելով:

Այսօր Որբանոցի կարօտ է իզմիր-ցիներու գորգուրանքին եւ իբրեւ Պրինցը պէտք է բոլորուն անոթ շուրջ, անշուշտ տանց զանց առնելու ուրիշ պարտականութիւններ եւ, քայքայ օրով հետեւ այդ որբանոցին համար տարեկան պատկառելի գումարի մը պէտք կայ, բնականաբար ժողովուրդը պիտի փափաքի երբեմն ալ իր բարեբարութիւնն զրօտանքի ձեւին տակ արժեքներ եւ գումարներ հետ նաեւ ստատարի բարեգործական հաստատութեան մը պիտանէ ին:

Ահա այս նկատումներով է որ խնամակալուհի տիկինք ամենու մատչելի ըլլալու նախաձեռնողութեամբ թէյ-պարանցիկ մը նախամեծ որ համարած են, պարտաւորեալ մը, որ աւելի մեծածախս է, թէ վեղեցիկ սեւերն եւ թէ տեղի սեփին համար:

Մինչդեռ թէյ-պարանցիկի մը մէջ ոք կրնայ ստանց շուրջ կամ ծանր արգելադրելի ներկայ գտնուիլ եւ իր բաժինն բերել նպատակի նմարին մէջ:

Ինչպէս լսելիք, վստահ ենք, որ թէյ-Պարանցիկը պիտի ըլլայ այս եղանակին ամենէ փայլունը, որու կազմակերպութեան եւ սարքումի ժամանակ պիտի ունենամ գործնալ տիկիններ անդրադառնալու:

Եւ

ԳԱՐԱՄԱՆ ՊԵՅ

«Ինչպէս Եւրոպէն»

Կրկնակցին գէպի Հայաստան իմ ճամբորդութիւններու բնթացքին, շատ եւ հանդիպած լեռն ժայռերու ծերայերէն գուրս ցատած թուփերու կամ ծառերու:

Ու ինչպիսի հոկտեմբերին բնութեան եւ բնական օրինաց գէտն ինչպէս հաշտեցնիլ զարարող թափի մը առաջնութիւնն ու ձարձակումը քարին

ու ժայռին հետ՝ որ յաւանանապէս ամուլ է, որ կեանք չունի, չունի նայիսկ բոյսի կենսունակութիւնն ու կեանքը:

Ժիշդ այս տպաւորութիւնը թաղուց Գործարան պէյ, Հայաստանի աւերալ դիւղալմբերու մէջ վերապրող քերատ ապին նահապետը:

Եւ, կեանք անուշ է...

Չգիտեմ ինչպէս եւ ինչպէս Դեկտեմբերի անձրեւոտ օրերու ու իր կուռնեւորուն մեղմօրօք քամին կուգայ սրտիս ալքերը յազել, եւ մտալիկող անցեալ յուշերու ծանգոտած երկաթախա ցանցը նետել հատնող խորհուրդներու վրայ:

Եւ, իրապէս կեանքը շատ անուշ է եւ անհատին, ընտանիքին, համայնքին ու Ազգին կեանքը իրենց իսկութիւնը բնորոշող սրբան միութեք փիլիսոփայութիւններ ունին:

Ու կեանքի անուշութիւնը վերաժելու խոլակուն, սրտցուններու ընթացքին ահա՛ կրկին իմ միտքը կը թեւածէ հոն՝ ուր չորս հազար տարինքու պատմական եւ երբեմնի պատկառալի ու ցեղի մը վերջին վեց հարիւր տարինքու ամենէն արհաւիրաց գողգոթային անիմապարտ փոշերը զրոյմուտ կան եւ տեղիսօղ երկրէն կը մղաւմ սպիկող զէպքերու զէմքեր, որոնց ամենն ալ մեր էութեան մէկ անձանիստ անկէնին մէջ իրենց թաւուն տեղերը ունին:

Խորհուրդներու այս թոյն ու բոհին մէջ անգամ մ'ալ կը տարուի ինչո՞ւ թեւումը՝ Դեկտեմբերի յաւա պաշտելի սարալունչին ու ծառաշատ անտառանման պարտէզները, որոնց ամեն մի մտապատկերը ինձի համար պաշտանքի խորան մըն է:

Հայրենի այդ դաշտերուն ու լեռներուն մէկ անկէնը նետուած պզտիկ ու աննշան քրտական գիւղ մը կայ, Հայկական Չառազմի գիւղէն ժամուան մը հետադարձութեամբ Գրեթէ կիսուելը այդ գիւղը՝ ամեն կողմէ շրջապատուած ծառերով ու պոլտեղներով, կարկաշատաւ աղբիւրներով ու ջրերով, կը ներկայացնէ որոշ չափով կենսունակութիւն թէ քրդական ծրիւնի լոյսերու ամենը չեն որ կը միանան եւ քրտական լոյս, լոյսերը գաղաւթ են արձագանգելէ կանանչազարդ այդ պտուղներուն մէջ:

Գիւղին կեդրոնը, ընդարձակ տաւրածութեան մը վրայ կայ մեծակի եւ ըստ բնականի կոկիկ շէնք մը, որը գիւղին ամեն բանն է գրեթէ: Հոն կը բնակի այդ կողմերու արդի նահապետը: Միջհասակ 50ը բոլորած միականի քերատ գիւղապետ մը, ոչ աղնւտական է նա եւ ոչ ալ ալիքապետ ու ամեն ոք կը ծանօտար զայն իբր գահարման պէլ, եւ որը ամենուն եւ ի մասնաւորի հասարակ դիւղայութեան հանդէպ, զուլի եւ կարեկցութեան զգացումը ունի:

Համայնաբանային պատկերագրի առաջին շրջանին, իր կամքէն անկախ պատճառներով իր գիւղալմբի մարդոց դուրս տեղադրելու զգացում կամ աւելի շիտալը, զրկուած է կարնայ ճակատը: Այն ուր նուիրական պատեւրազմ, ճիւղաւ էր յայտարարուած եւ ամեն հաւատարմով Միւլիման պէտք է կատարէր իր անհրաժեշտ հրամանը, ու չէ՞ որ սեփական թուրաններէնք քերտը (արեւական ցեղէն եւ հակառակ)

մական) պէտք էր իբր հարազատ թուրք զործակցէր իրենց:

Քրդական շատ մը ցեղապետներ արդէն թրքական իթիքիտաի կառավարութեան կամայականութեան խաղաղքն էին դարձած, ուստի Գահ-րաման պէկ, իբր բացառութիւն՝ ամբողջ զայնոյթը իր վրայ չկեղորոնացընելու համար, ստիպուած էր համար կերպիլ:

Կարնոյ ճակատին վրայ իր ուժերը մեծաւ մասամբ սպառելէ ետք՝ իր վերագործին՝ արդէն Հայկական ջարդերն ու տեղահանութիւնը կրտարուած և հայութիւնը բնաջնջուած էր: Գահ-րաման պէկ միշտ ցաւ մը և խղճահարութիւն մը ունէր իր դարաւոր դրացի հայերուն չկրցած սատարած ըլլալուն համար: Նա նոյն իսկ վշտացած ու քէն էր ըրած իր եղբոր հետ, որովհետեւ այս վերջինը թուրք սպաներ, վաւառու կիրքերուն գոհացում տալու համար, երկու գիշեր իր տան մէջ պահած էր սպաննուած Չահազճիքի Մարտիկ տղայի գեղանի կինը: Սիրտովորդը, և ապա, ծպտուալ ձեռք տակ կրկին անոնց յանձնած այսպէսով սատարելով վերոյիշեալ հայուհիին՝ խոտեւանքումին, իր երկրորդ ամուսնոյն Սիմսոնի Մարտի տունէն, որը նախապէս Սիրտովորդի տունը կոչուած մը ըլլալով՝ այժմ բաղդին բերմամբ անոր ամուսինը դարձած էր:

Մօտէն ծանօթ էի Գահ-րամանի իբր բժիշկ հարեւրապետ Արթին Էֆ. և այն օրերուն՝ երբ շաքար և նմանօրինակ բաներ անկարելի էր գտնել, Կարնոյ մէկ մէթըէ աւելի խորութեամբ ձիւնապատ դաշտերուն մէջ՝ նա շատ անգամ պատմասիրած էր զիստաբար թէյերով ու սուրճերով, և դարձեալ իր թշուար միշտ բաց էր ինծի համար, ուր ջերմեանդ Գահ-րամանը իր նաւազը լրացնելէ վերջ, դառնուկ մարթերու վրայ ծաղկապաշտի նստած, ժամերով կը պատմէր ինծի հայրենի բարձրամիտքիներուն վրայ կատարուած թրքական անխախտ թաց բարբարոսութիւններն ու վայրագութիւններն խոր հառաչներ արձակելով շարունակ, և մերթ ընդ միւր անիծելով Նալխտէր պիւղի միւստի և իր մարձուոր ազգականներէն Օսման պէլը, որ անտարբեր էր մնացեր և լուս հաղթանաստեղծ եղած դարավերջիկ թրքական վայրագութեանց:

Գահ-րաման պէկ պաշտօն, յանձնըւած էր, իր մարդոց միջոցաւ դէպի յետեւ կողմէն հողամասերը փոխադրել 11րդ 12րդ, 47, և 48րդ զօրաբաժիններու քրդական և հայկական քանդուած գիւղերու մէջ միթերած թիգրանթի և հրացանի ու այլ և այլ տեսակի ռազմամթերքը: Չափազանց տուժանելի ու գրեթէ անկարելի գործ մը, ու շատ անգամ գազանարար թուրք զինեոր մը, գլխի յետակողմին տըրւած գաւազանի հարուստով մը գետին կը փռէր անոթի բոկոսն և ուժասպառ քրտու մը, ռազմամթերքի մատուցելը կռնակին կապուած: Այսպէսով Հայկական դաշտերու ձիւնները շատ մը քրտուներու անյիշատակ գերեզմանը դարձան, աւելի և աւելի լայնցնելով քրտուն ու թուրանականներու միջև գտնուող անջրպետը, որը գեղարթ թէ կարեւոր լեցուիլ Լուծիքի ձերբի և նմաններու դիտումներու ու կողառուած աւերողաբանութիւններով:

Գահ-րաման պէկ բաւական զարգացած մէկն էր, ու բաւականաչափ տեղեկութիւն ունէր եւրոպական կամ համաշխարհային պատերազմի ունցուղորդներուն վրայ: Թորապէս համոզուած էր նա թուրքի ու կեղծական պետութեանց վերջնական պարտութեան և չէր քաշուած բացէն արտայայտուել ինծի, ամէն անգամ որ առիթը ներէր:

— Մարդկային ու բնական օրինաց և իրաւունքի ու արդարութեան դէմ պայքարող մարդկերպ գազաններ ոչ մէկ ատեն կրնան վերջնական յաղթութիւն մը տանիլ, քանզի հս համոզուած

եմ որ դեռ աշխարհի մէջ օրէնք և իրաւունք ոչնչութիւններ չեն, և կայ մէկը որ կը հսկէ ամենուս: Ահա իր խօսքը:

Գահ-րաման պէկ իր տան մէջ պահած ու մինչև օրս ալ տանց զինեորական ծառայութեան խրկիլով՝ պահպանած է 2—3 չափահաս հայ տղայք, որոնց անունը մոռցած էմ զժամանակէս: Բարեւանապէս պահած է ու կը պահէ մի քանի հայ մանուկներ ու կիներ:

Չահազճի գիւղի կարապետ աղան իր երկու ընկերներով և չորս հայուհիներով Գահ-րաման պէկ շնորհիւ ու անոր աշակցութեամբ էր որ 1917ին սահման աշխույժով մեր տղոց ըովապատմանցաւ: Պէշը աղնուութիւնը ունեցած է նոյնիսկ ճամբու ընթացքին անոնց ուսուիրքը խմելովը, ինչպէս նաև պառկելով անկողինները հոգալով այնպէս ճամբու դնելով: Փախուստականներուն Ռուս-Հայկական պաշտպանութեան գիծը անցնելու լուրը տունէն ետք միայն 12րդ զօրաբաժնի ուղեւազը գտնուելուն հետևածայնով իմացուցած է Գահ-րաման սոյն իրողութիւնը: Թուրք զինեորականութեան կատարած տեղի շաղու և անոնց հանրածանօթ վայրագութիւններէն խուսափելու համար:

Յուսալով որ յոյսի և վրէժի օրերը մօտ են, մօտ են այն օրերը, երբ հայ զինեորի փողին շփուումը պիտի արձագանգէ հայրենիքի ձորերուն ու դաշտերուն մէջ, և արդարութիւնը իր թեւերով հովանաւորէ մեր նահատակներու շիրիմներուն հետ՝ որբացած հայութեան վերապրող խելակները, քիտա Գահ-րաման պէկ մարդասիրական ու նախախնամական գերը վստահ եմ թէ չպիտի մոռացուի, ու ան պիտի շարունակէ մեր օրերուն իր բարեւոր ու չինիլ ազդեցութիւնը, այս անգամ առանց վարանումի ու վերապահութեան՝ խաղաղ ցին ճնոր իրականութիւնում: Համար Որովհետեւ հայկական եռագոյնը իր խորհրդանշով վշտով տուններով՝ հաւատարմութեամբ պիտի հովանաւորէ ցաւի օրերու և ճգնաժամային ռազմերու մէջ եղբայրացած Հայն ու Քիւրտը, և ինչու չէ, ամեն անոք՝ որոնք վերականգնումի և շինարար աշխատանքի լըւածով կողք կողքի՝ Արեւելքի սա մը խացող ու արխնոտ դողգուծան «մարդու եղբայրութեան» արեւելքի ժաւադրավայրը դարձնելու ուխտաւորի հաւատքով են տողորուած...:

ՏՔԹ. Յ. Ա. ԴԱՐԻՆԻԱՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԱՐԵՎ, ՆԱԽԱՏՈՐՄԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Գերման առևտրական նաւատորմին վերջնական բաշխման հարցը մօտ օրէն նորէն սեղանի վրայ պիտի դրուի: Այդ հարցը Ֆրանսայի համար մեծ կարևորութիւն ունի, որ պատերազմի ընթացքին կորսնցուց արևտրական նաւատորմին երրորդ մասէն աւելին:

Այդ, եթէ չշուկաներու հաւատ ընծայուի, բաժանումի եղանակը, զոր մեր դաշնակիցները պիտի ընդգրկեն, հեռի է մեզ գոհացնելէ: Նոյնպէս անհրաժեշտ կը նկատենք յիշեցնել, Գերմանիոյ դաշնակիցին դորձագրութեան նախընդօրին թէ, այս հարցը Ֆրանսայի համար ինչպէս կը ներկայանայ:

Դաշնագիրը, սկզբունքով կ'ընդունի համաձայնական և դաշնակիցը տէրութեանց այդ իրաւունքը թէ պիտի փոխադրուին, տակաւնաչափ առ տակաւնաչափ, դատակարգ առ դատասարգ, պատերազմի պատճառաւ կորուած կամ վնասուած բոլոր նաւերը, ապրանքի ու ձկնորսութեան չոգնանաւորը: Բայց Դաշնակիցներու ունեցած վնասները աւելի քան 11,5 միլիոն տակաւնաչափ, բարձր են գերման ներկայ ամբողջ նաւատորմէն, որ արդարեւ մօտաւորապէս 5,5 միլիոն տակաւնաչափ է: Ամբողջական յանձնում կը պահանջուի միայն թշնամի նաւերուն համար, որոնք առնուազն

1600 տակաւնաչափ կը կշռեն, իսկ նուազ տարողութեամբ նաւերու գալով, անոնց միայն կէսը, և ուսկաւնաւոր նաւերու քառորդը կը պահանջուի:

Բայտնի է թէ, պատերազմի միջոցին, բազմաթիւ գերման նաւեր—մօտ 2 միլիոն տակաւնաչափ — գրաւուած էին համաձայնականներու կողմէ: Այս վերջինները յստակօրէն արտադրութեան իրենց կամքը, այն է պահել, այս պայմաններով վրիզ դըրուած նաւերը: Այս կամքը պաշտօնապէս հաստատուած է Անկլօ-ամերիկեան համաձայնագրով մը, կնքուած անցեալ մայիսին, և որուն յետոյ ծառն և իտալիա տուին իրենց համաձայնութիւնը:

Այսպէսով բաշխուելիք նաւերուն քանակը հազիւ պիտի ըլլայ 3 միլիոն տակաւնաչափ: Անոնց բաշխումը պիտի կատարուի, ըստ նոյն այդ համաձայնագրին պայմաններուն, համեմատական իւրաքանչիւր դաշնակից պետութեան վնասներուն, և ոչ թէ վարտուած թշնամի նաւերով:

Բաշխումի սոյնօրինակ եղանակ մը, յայտնապէս հակառակ պիտի ըլլար Ֆրանսայի շահերուն, նախ որ, իր գրաւած և վար դրած նաւերու քանակը գրեթէ ոչինչ է: Ասոր պատճառը այն է որ, Անգլիա ստանձնած էր ծովերու հսկողութիւնը: Երկրորդ, մեր կորուստները դաշնակիցներու ամբողջական կորուստին հարեւրին 8ը կը ներկայացնեն, ինչ որ շատ ծանր է մեր շոգնաւային ուժին, արդէն անբաւարար պատերազմէն առաջ: Այնպէս որ, 250,000 տակաւնաչափ հազիւ մեզ պիտի յանձնուի, մինչդեռ մենք 900000 տակաւնաչափ վնաս ունինք: Եւ մենք ցաւագին անակնկալը պիտի ունենանք, յանձնելու գերման նաւերէն մօտ մը, որոնք կը վարենք ներկայիս, մինչդեռ կարգ մը երկիրներ, ինչպէս Մ. Նահանգները և Պըրագլիա պիտի պահեն իրենց կորուստէն շատ աւելի, և ուրիշ երկիրներ ալ մասնաւոր համաձայնութեամբ ապահոված են իրենց նաւատորմիդին վերականգնումը:

Պատերազմի ընթացքին մեր նաւորանները գրեթէ միմիայն յատկացուած են ռազմական շինութեանց, որոց համար մենք աւելի պարենաւորւած էինք և գործիքներ ունէինք: քան նաւերու համար, արդեօք պիտի ցաւինք մեր բոլոր ճիգերը ռազմաւորութեան յատկացուցած ըլլալուն համար, մինչդեռ Անգլիա, Մ. Նահանգներ, Ճարտն և իտալիա ահարկու մղում մը կուտային իրենց շոգնաւային շինութեանց:

Այստուտնի բաժանում մը հաստատուած էր դաշնակիցներու միջև: Պէտք չէ որ այժմ մենք անոր զոհերը ըլլանք: Շատ անգամներ ըսած ենք և չպիտի յօգնինք կրկնել թէ, տրուած ըլլալով այս զոհողութիւնները որոց Ֆրանսա ենթարկուեցաւ, իրաւունքի յաղթանակն չահելու համար, միակ արդարացի ընթացքն է. ամբողջական դարմանումը իր ծովային կորուստներուն:

Իրաւ է որ կ'առարկեն մեզի, մենք մասամբ վերականգնինք մեր նաւատորմը, շնորհիւ արտասահմանի մէջ մեր հայթայթած նաւերով: Բայց ասոնք երբէք դարմանութեան չեն: Ասկէ զատ անոնք կը բաղկանան հին նաւերէ՝ ծախու տունուած տարտապաման գիւններով ստիպողական պէտքերու ճնշումին տակ, փայտեայ շոգնաւորութեան վնասներէ: Եւ կարելի չպիտի ըլլար ասոնք բազմաթիւ այն շինութիւններուն հետ, որոնք մեր դաշնակիցներուն մօտ, կ'ապահովեն նաւատէրնութիւնը իրենց նաւերուն կորուստները, առանց զրամադրութիւնը դուրս տալու:

Բայց ասիւն կայ, Ֆրանսան է որ աւելի շատ և անթօքէն հարուած ստացաւ պատերազմէն, իր հողերուն վրան է որ չորս տարի մղուեցաւ պայքարը իր շրջավայրերը, երբեմնի ամենէն բարգաւաճ իր հողերը փոխւած են ընդարձակ աւերակներու:

Մեր բնակչութիւնն սնուցանելու համար, ինչպէս նաև ամբողջ երկրին տնտեսական վերականգնութեան և մասնաւորապէս մեր աւերեալ գաւառներուն համար, ստիպուած էինք ներածել նախ քանակութեամբ աննդգէն, մեքենայ, նախնական շէնքեր և ամեն տեսակ արտադրութիւններ: Այսպէսով մեր փոխադրութեան պահանջները անսահման դարձած են: Մեր պարտաւորած և նուազած նաւատորմը շատ տկար համեմատութեամբ է որ կը կարողանայ հասնիլ Մենք աւելի քան երեք հարկատու ենք օտարին: Ճիշդ է որ մեր դաշնակիցները մեզ կ'օգնեն բարեօքելու համար այս կացութիւնը որ մեր վրայ կը ճնշէ և կը սաստկացնէ գիւնիւ աղումը, սակայն լուսագոյն է որ մեզի տան կարելիութիւններ, անմիջապէս տրամադրելի նաւերով փոխարինելու համար պատերազմի մեր փճացած և հինցած նաւերը: «ԹԱՆ»

Ա.գգալին Անցուղարծ

Առաջնորդարանէ կ'հաղորդեն.— Չորեքշաբթի իրիկուն Քաղաքական Ժողովը իր նիստը գումարած է նախադատութեամբ Տեղապահ Հօր Ներկայ գտնուած են Պ. Պ. Մ. Մօրուքեան, Յ. Հարենց, Տ. Աշնան. Վ. Էլմասեան, Ն. Պաքընեան, Վ. Պալապանեան:

Օրակարգի խնդիրներու անցնելէ առաջ խոսն նիստ կազմուած է Որբանոցի վարչութեան հետ, ուր ներկայ գտնուած են Պ. Պ. Ա. Գալիք, Կ. Պալապանեան, Տ. Մեքենեան, Որբանոցի վարչութեան կատարուած և որոշուած է որ Տարագրելոցի մօտ գտնուող 100ի չափ որբեր փոխադրուին Ազգ. կեդրոնական Որբանոց. Ասկէ զատ Որբանոցի վարչութիւնը առաջարկած է ապահովել հաստատութեան գէթ վեց ամսուան պիւտնէն: Այս մասին թիւ ու գէթ կարծիքներ արտայայտուելէ վերջ որոշուած է հաշիւ պահանջիլ նպաստահաւար և հանգանակիլ մարմիններէն և հասկնալ ելքերն ու մուտքերը, յետոյ գիւնաւոր կատարիլ հարկ եղած տեղերու, որպէսզի այդ առաջարկին գոհացում տրուի:

Ետոյ Ժողովը, անցած է իր օրակարգին:

1. Նկատողութեան տուած է Ազգ. ջրկանց որբանոցի մէկ գիւղը. որով կը խնդրուէր որ Էլմասեան փողոցի նախկին շէնքին մէջ փոխադրուին որբուհիները նկատելով որ, բազմացած ըլլալով անոնց թիւը, խնդում յառաջ կուգար, իսկ հոն պատասպարողները փոխադրուին Միլիթարեան վարժարանի չէնքը, որ հիմա պարպւ է:

2. Որոշած է որ Տարագրելոց մարմինին 400 ոսկիի վարկ մը յատկացուի մինչև փետրուար ամսոյն վերջ: Մինչև այս թուականը Տարագրելոց պիտի կարգադրէ իր հաշիւները և վախճան պիտի տայ իր գործունէութեան: Այս ժամանակէն վերջ, տարադրեալ և նպատակ վերաբերեալ բոլոր գործերը պիտի նայի Ազգատախնամ ընկերութիւնը:

3. Պօլսէն, հայ հանրապետութեան ներկայացուցիչը զրոյց մը շնորհականութիւն կը յայտնէր Իզմիրի հայ հասարակութեան կողմէ ըլլալիք օժանդակութեան, միեւնոյն ժամանակ կը խնդրէր անոր փութացումը, յայտնելով թէ ինք տեղեկացուցած է Երեւան այս մասին Ժողովը որոշած է անմիջապէս գրել պատրաստ 5000 ոսկիի չափ գումարը, հրահանգ տալով միւս կողմէ՝ Հայ զինեորի ոգնութեան յանգանակուած գումարները հետզհետէ պիտի հասցնեն Երեւան:

4. Պօլսէն, Որբանոցներու վարչութիւնը զրոյց մը կ'առաջարկէր կազմողի օր ստորել քօքարներու վաճառում ի նպատակ հայ որբին: Այդ վաճառումը պիտի կատարուի Պօլսէններու:

կողմէ, նոր Տարւոյ ամբողջ օրուան ընթացքի ժողովը յարմար խոսակցութեամբ արտօնութիւն տուած է:

5. Գ. Գրիգոր Պերկամանի իր հրաժարականը ընդունելով, ժողովը վերջին տարին ընդունելով:

6. Գաւառական թաղականութիւնը գրով մը մանրամասնութիւններ կուտար տեղւոյն մէջ թուրք կառավարութեան կողմէ գրաւուած ազգայնական կառավարման վրայ ժողովը Պաշտօն տուաւ տեղական հօր, որպէսզի այս առթիւ կազմուած փաստաբանական խորհուրդը նիստի հրաւիրէ և անորմէ ստանալիք հրահանգաց համեմատ խնդիրն հետապնդէ:

7. Գ. Հայկ Շահինեան Հայ ընթերցատան ատենապետը, կէս-պաշտօնական նամակով մը տեղեկութիւն կուտար Հայ ընթերցատան պատերազմի շրջանին մէջ ունեցած գործունէութեան և հաշուց վրայ ժողովը, Գ. Վ. Պալապանեանի պաշտօն տուաւ և քննել ընթերցատան վարչութեան հաշիւները և պատրաստել տեղեկագիր:

— Առաջնորդ, տեղապահ հայր. ընկերակցութեամբ փոխանորդ Տ. Յարութիւն քահանայի նոր տարւոյ շնորհաւորական այցելութիւն տուած է Անգլիական, Ամերիկեան, Ֆրանսական Իտալական Հռոմական բարձր-գոմսէրներու և հիւպատոսներուն:

— Առաջնորդարանի կողմէ եղած բազմաթիւ դիմումներու վրայ կարելի եղած է ազատել երեք հայ բանտարկեալներ:

— Առաջնորդարանի գործակալաւոր Գ. Յ. Սահակեան Մէնէմէն ուղեւորած էր կարգադրելու համար հանգուցեալ Յակոբ Գալուստեանի թողած կտակը: Մէնէմէնի յունական ներկայացուցիչ Գ. Արիթրօսեան, մեծապէս աջակցած է այս գործին գիւրացման համար:

— Երէկ լրացած է Սարգիս Քէօրաճեանի թողած կտակին օրինական վաւերացումը, Այդ կտակին մէջ երկու նուէրներ կան, մին Չալդեր Պաշտօն բաղնիքն է, որու հասցիքը մինչև հասնել պիտի յատկացուի նուիրատուին յետոյ յատկացուելու համար աղքատիկ ուսանողաց, Իսկ երկրորդը երեք կտորէ բաղկացեալ նուէր մըն է, բաղնիք մը, խանութ մը և գետին մը, որոնք այն ատեն ազգին կը դառնան երբ ժառանգորդ չունենար:

— Կիրակի գիշեր Գ. և Տ. Սահակեանի տան մէջ տեղի ունեցած է տարագրեալ որբուհիներէն Օր. Վիգթօրիա Բիրէճեանի ամուսնութիւնը Գ. Ղազարոս Պըրքեանի հետ: Գաւառականութեան ներկայ գտնուած են Առաջ. Տեղապահ, Տ. Յարութիւն Ա. Բ. և Տ. Խորէն քահանայ, նամակաւ որբանոցներու տնօրէնուհիներն Տ. Վէնէթըն և Տ. Հէտիկ Մասնաւոր շնորհակալութեան արժանացան Գ. և Տ. Սահակեան, որոնք ամէն կերպով սատար կանգնեցան այս հարսանեկան արարողութեան և իրենց բարոյական աջակցութեան հետ ի սպաս դրին նաև նիւթական ձեռնադրութիւն մը ամեն կերպով վայելուչ դարձնելու համար հարսանեաց հանդէսը:

— Ազգայնաց որբանոցին նուիրուած է տարագրելոց յանձնախումբին կողմէ՝ Տկն. Փարանձեմ Ղազարեանի միջոցաւ, անկողին 15 կտոր, բարձ 15 կտ., վերմակ 8 կ., հագուստ 36 կտ., բազմոց 6 կ., դպալ 8 կ., պինակ 2., պղինձէ պնակ 2 կ., բարձի երես 2 կ., կօշիկ 5 գոյգ:

Տկն. Զորուխա Տոտազեանէ 2 օս. սփի, Հաֆըզ պէյէ 50 տետրակ և Տ. Տիրուհի Արիստակէսեանէ 1 օ. օս:

ԱՊՐԱՆՔԻ քեռնաւորման, ճանաչողի, մասնային գործողութիւններ, Գոյսի ամեն չեզոք քերթերու մէջ Ձեր ծանուցումներուն համար ազգի և շոգեշաւային ընդհ. գործակալութեան (ԱՐՄԱՆԻԱՆ ՅԱՆՈՐԱՆԻ) դիմեցե՛ք Հայաստանի Գաւառ, Ֆալթօրօ քաւաճի անկիւնը քիւ 2:

Տեղական Լուրեր

ԻԶՄԻՐԻ բարձր գոմիսէր Գ. Սթերեանէս առջի օր քաղաքս վերադարձած է «Արկադիա» նաւով:

Աթէնք եղած պահուն բարձր գոմիսէրը թաղաւորին սենկիդուիթեան արժանացած է և մանրամասն տեղեկութիւն տուած է Ն. Վեհափառութեան իզմիրի և շրջակայքի կացութեան վրայ: Թաղաւորը Գ. Սթերեանէսի տուած է Արժանեաց պատուանշանը:

ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍԸ Խաբարող իտալական նաւուն մէջ պատահած հրդեհին վնասները բաւական շատ ըլլալը թուի, թէ և տակաւին ստոյգ տեղեկութիւն մը չկայ:

ՅՈՒՆԱՍԱՆԻ ելեւտական նախարարութիւնը բանակցութեան մտած է գերմանական և աւստրիական ներկայացուցիչներու հետ և որոշած է ազատ մուտք թողուլ, յունական նաւահանգիստներէ ներս, աւստրիական և գերմանական ապրանքներու:

ՅԵՏԱԶԳՈՒԱՅ Է

«Ձայնը Հնչեց...» ներկայացումը «Ձարթօնք» կողմէ, որ տեղի պիտի ունենար յառաջիկայ 4 Յունվար Կիր. օր, յետաձգուած է, թատրոնի վարչութեան հետ ծագող անհամաձայնութեան մը պատճառաւ:

Մեր վաղուան թուով միայն պիտի կարենանք հաղորդել ներկայացման վերջնական թուականը:

ՀՐԱԻԷՐ

Յառաջիկայ Կիրակի, Յունվար 4-ին կէս օրէ առաջ ժամը ճիշտ 10ին, ստիպողաբար կը հրաւիրուին Ս. Դ. Հնչի. թուրք ընկերակցներն ու ընկերները անդամական ընդհանուր ժողով՝ Ս. Մարտիկեան վարժարանի մէջ, խիստ կարեւոր խնդիրներու համար: (Կնէս)

Տիր. Գալթաֆեան

ՅԱՆՍ. ՆԱՍԱՆԱՐԱՆԷ ՎԿԱՅՈՒՄՍ և Բարիկ կառաքելագործած Մանկաբոյժ, կնիստաբոյժ եւ ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ: Ամենաարագ և վերջին գրութեամբ դարմանումը Հիւանդ կ'ընդունին ամեն օր իր բնակարանը, Հայոց թաղ Բրէնթան սրճարանին դիմացի փողոցը թիւ 4: Իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 2-5 Զարեհ Շնորհաւորի և Թապախանէ Անաստու» զաղարանները: Աղքատաց ձրի, չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը. Կ. վ. 2-5 յիշեալ դեղարաններուն մէջ:

ՍԻՆԵՄԱ ԵՐԵՎԱՆ ՄԵԼԷՍ ՓՈՂՈՑ

Այսօրու ընդէ սկսեալ (Ե. 1 Յն. 1920)

Նոր յայտագիր

ՏԻՆԻՆ ԲԱՆԻՆ

Յրանսական մեծ յեղափոխութիւնէն առնուած պատմական փառաւոր էջ մը

Հեղինակ Վ. ՍԱՐՏՈՒ

Այս հրաշալի ժապաւէնը փառաւորութեամբ ժողովուրդին ներկայացընելու համար, Հոռմի Բալաթինօ կոչուած Սինէմայի ընկերութիւն անագին զուարճանք ծախսած է:

Դիմեցե՛ք ուրեմն ԵՐԵՎԱՆ սինէմայի, սքանչելաւոր համար տնոր վերայ:

Վերոյիշեալ ժապաւէնէն զատ պիտի ցոյց տրուին նաև ՅԻՍՈՒՍԻ ԵՐՆՈՒՆԴԸ և խիստ ծիծաղաշարժ գաւաւթ մը:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԴԱՍԵՐ

Անգլիերէնի մասնաւոր դասեր տալ սկսած է թէ տեղեկութեան մէջ թէ այլուր Ամերիկեան Գոլէճէ վկայեալ ու անգլիերէնի մասնագէտ ուսուցչի պաշտօն վարող՝ հայ երիտասարդ մը:

(Գրիներն գերամատչելի)

Փափաքող շուտով դիմեն Յրանկաց Թաղ Հայոց բաժնի Յակոբ Փալեանի մօտ թիւ 101:

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

2 Յունվար 1920

ՔԼԷՄԱՆՍՈՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բարիգէն կ'հեռագրեն թէ Մ. Քլէմանսօ՝ հարցապնդումի մը պատասխանելով յայտարարած է թէ՝ Գերմանիա վտանգաւոր չէ, որովհետեւ կ'ընթացան և Բոլոնիացիներէ, Չեխօ-Սլաւաքներէ և Ռումանացիներէ որ մէկ միւրոյ զօրք կ'արամագրեն:

Մ. Քլէմանսօ խոսած է նաև ընդհանուր կերպով Թուրքիոյ վիճակուելիք բաղդին վրայ:

ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՆԵՂՈՒԾՆԵՐԸ

Մ. Քլէմանսօ հարցապնդման մը պատասխանելով ըսած է թէ՝ Գոլտոյ և Տարտանէլի նեղուցներու մասին Համաձայնական Գետութեանց օչ միոյն հեռգեռ որոշ համաձայնութիւն մը չէ յանգուած:

ԱՄԵՐԻԿԱ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ԶԷ ՄԵՐԺԱՍԾ

Ուաշինկթընէ հասած տեղեկութեանց համեմատ Մ. Նահանգներն զեռ պաշտօնապէս որ և է յայտարարութիւն մը չեն ըրած Փոքր-Ասիոյ և այլ երկրներու յանձնառութեանց մասին:

ԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՒԱԳՈՒՄԸ

Մեծն-Րիտանիոյ, Միջերկրականի, Արշիպելագոսի և Սև ծովերու ականներու հաւաքումը լրացած ըլլալը կ'յայտարարուի:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պոլտոյ համաձայնական վերին ներկայացուցիչները Թուրքիոյ հաշուութեան առթիւ տեղեկացուցած են թէ՝ մօտեւ Թուրքիոյ պատուիրակներն պիտի հըրաւիրուին:

ՍՈՒՐԻՈՑ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

Էմիր Ֆէյսալ որ Փրանսական զրահաւորով մը Սուրիա վերադարձած էր, յայտարարած է թէ Սուրիոյ մասին համաձայնած է Մ. Գրեմանսօի հետ:

ԼՕՑՏ ԶՕՐՃԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

«Էքօ սո Բարի» Արեւելեան խնդրոյ մասին իր գրած մէկ խմբագրականին մէջ կը գրէ թէ՝ Լօյտ Զօրճ կողմնակից է որ Գոլտէն Թուրքերը վտարուին:

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՀԱՆՁՔԸ

Յրանսական կառավարութիւնը Գերմանիայէ կը պահանջէ միայն 200 միլիոն Ֆրանք:

Լ Օ Ր Տ Կ Ր Է Յ

Ուաշինկթընի անգլիական դեսպան Լօյտ Կրէյ, վերադարձած է Լօնտոն:

ՔԼԷՄԱՆՍՈ ԵՒ ՎԷՆԵԶԷԼՈՍ

Հելլէն վարչապետ Մ. Վէնիզէլոս մասնաւոր ահապագութիւն մը ունեցած է Յրանսայի վարչապետին հետ:

ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ՓՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ

Յրանսական Խորհրդարանն վաւերացուցած է այն օրինագիծն որով կը թոյլտրուի կառավարութեան շրջաբերութեան հանել հարկերն 5 տոկոսով 60 տարիէն վճարելի պարտաթուղթերը:

ՊՈԼԸԿԵՐՆԵՐԸ ԵՒ ԷՍԹՕՆԻԱ

Պօլէվիքներու և էսթօնիացիներու միջև կտրծիքներու փոխանակութիւնը կը շարունակուի:

ԱՅՂԱՆՔ ԿԸ ՀՊԱՏԱԿԻՆ

Հնդկառատի սահմանագիծներուն մօտ Աֆգանիստանի մէջ ապաւինող Միւսիսիներու ցեղը հնդկական կառավարութեան պարտագրած պայմանները ընդունած են և մինչև անոնց գործադրութիւնն և տրուած տուգանքի վճարումն, իրենց երկիրը գրաւման տակ պիտի առնուին:

ԶՕՐ. ՏԷՔՐԷ ԷՏԻՐՆԷԻ ՄԷՋ

Արեւելի Համաձայնական պետութեանց բանակներու ընդհ. հրամանատար Զօր. Տէքրէ Էտիրէն հասած է փոյլուն ընդունելութեան մը արժանացած է:

ՔԼԷՄԱՆՍՈ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

Մ. Քլէմանսօ յայտարարած է թէ ծերակուտական ընտրութիւններուն մասնակցելու մտադիր չէ:

ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Եգիպտոսի մէջ գտնուող Թուրք զօրքներէն շաբաթական 5000 հոգի ճամբայ պիտի հանուին:

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Յրանսայի հանրապետութեան նախագահի ընտրութիւնն պիտի կատարուի Յունվար 17ին:

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԶԱՑՆ

Յրանսայի մէջ գտնուող Իտալացի Տարտարապետ մը անթել հեռաձայնի գրութեամբ խօսելու փորձերը կը շարունակէ:

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Տիւրիսէն կը հեռագրեն թէ՝ Մարէշալ Հինտէնպուրկ պօլշէվիքներու դէմ կռուող զօր. Տէրիքիի մասնաւոր նամակ մը գրելով Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջև միեւնոյն և համաձայնութեան դժուր մը պատրաստելու համար առաջարկած է, խորհրդակցութիւններ կատարել:

